

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 251

פרשת ואתחנן | כח הכלת הזולת והזיכרון תלוי בטהרה וענוה

מסי לרות אר הנפש

שביכי אור מתורתנו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 וילך אליהו הלוך וגדל
- 3 מעשה בשילוב כחות
- 7 הרהורים... הרהורים
- 7 תקציר מאורעות הארבעים שנה
- 9 מעשה שבירת הכלים
- 13 הרגש - עיקר החיים
- 15 הביטול - טבע היהודי
- 17 חכמה מתוך ביטול
- 18 דברים הגורמים לשכחה
- 19 המעביר על מדותיו - שורש התיקון
- 20 תשובה מתבקשת.
- 23 החכמה תחיה בעליה
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מערכת המאיר לארץ משתתפת בצערה של גברת מירב לוגאשי בפטירת אביה
אברהם מזרחי ז"ל
ביום ט' בתמוז התשפ"ב
יהי זכרו ברוך תנצב"ה

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן ראח ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולהבריל להצלחה בנשמות ורוחניות
ל **דוד דוד הי"ו**
ולכל משפ' מורחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

התנסות והפצת ספרי מורינו ודינו הרב מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת ואתחנן

וילך אליהו הלוח וגדל...

ושלש שנים (בערך) לפני פטירתו, עמד רבי אליהו על מדרגות ההיכל שבישיבת פונוביז' ושאג מעמקי נפשו.

ואלו היו דבריו:¹

'מי ממנו לא היה רוצה לשוב אל ה' בלבב שלם ולהימנות בין הצדיקים לאור באור החיים בזה ובבא? אבל דא עקא: לכאורה אין זה בידנו, כי טומאת עבירותינו מכבדת עלינו ומונעת ממנו את השאיפה הטהורה לשוב. ובלי שאיפה זו איך נוכל להיפטר מטמטום החטא?

מי יתן והיתה לנו עצה קלה ופשוטה להיטהר מטומאתנו כדי שנוכל לעלות במעלות התורה² והמדות מבלי מפריע ולהידבק בו יתברך בלב שלם ובנפש חפצה'.

ולפני שנביא את המשך דבריו, נקדים...

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זיע"א זכה כל ימיו להסתופף בחצרות בית ה'. בתחילת ימיו שהה במשך 18 שנה תחת כנפי השכינה בתלמוד תורה שביקלם'. ואחר כך שימש כרב בלונדון.

בפרוץ מלחמת העולם השנייה הקים כולל אברכים בעיר גייטסהד, כולל שהפך ברבות הימים למגדל אור לכל אירופה.

ובסוף ימיו עלה לארץ ישראל והתמנה למשגיח ישיבת פונוביז', כשגם כאן הוא מעמיד דור של לומדי תורה יראי ה'.

כל ימיו הוא עמל בלימוד התורה, תפילה בכוונה ועשיית חסד בגוף ובנפש. והכל מתוך רצון כן ואמיתי לעשות נחת רוח לבוראו...

מעין החכמה

כמעין המתגבר בתורה היה הגה"ק רבי יהושע ליב דיסקין. וכבר היה מעשה כשבת הרב על כס רבנותו בלומז'ה, שחכמי התורה בעיר עלו לסוכתו זוגות זוגות לקיים מצות הקבלת פני הרב ברגל.

1. מכתב מאליהו (חלק ד - עמוד 243).

2. התורה הקדושה היא אין סוף, ואשרי אדם הזוכה להשיג בכל יום תורה חדשה! ובענין זה מסופר בספר השרף מבריסק (עמוד 89), לגאון הרב שלום מאיר ולך שליטי"א, וז"ל:

לא היה מביע שמחה כה רבה, התפעלות כה עמוקה!

'אכן כן, גם החבר היה נרגש ונפעם וביקש אוזן שומעת ולב מבין כדי לפרוק את התפעלותו, גם אני הייתי אצלו היום, וגם אותי הוא קידם בשאלה נפלאה. אך הבה נשמע מה בפיך, איזו קושיא הרצה בפניכם?!

פתח הלה וציטט את הקושיא בהתלהבות הולכת וגוברת, וככל שגברה התלהבותו כך הועמה התרגשותו של חברו. כשיסיים את דבריו, הפטיר הלה: 'מוזר. גם אותי הוא קידם באותה שאלה'...

מוזר עד מאוד - זו היתה תחושתם של לומדי לומז'ה, שנוכחו לדעת שאת כולם קידם באותה שאלה... הצטערו בדכדוך: כיצד מתאים דבר זה לרבם, שהוא כמעין התגבר ומוחו שופע חידושי תורה מופלאים כנחל נובע ושוטף? הנהגה זו היתה נסלחת לרב צורב בעיירה קטנה: להכין קושיא אחת, חריפה ושינונה, ולהציגה לראוה בלא הפוגה. אבל ברם, רבן של כל בני הגולה, מה ראה לנהוג כך?!

ומספרים, ששנים רבות היו לומדי לומז'ה מכוונים בוידוי יום הכיפורים, בעל חטא שחטאנו לפינך בזלזול מורים, להתוודות על שהרהרו אחר רבם הנערץ. שכן, כאשר החלו מבקשים לדון עם בני שיחם על תירוצו של הרב, לא הבינו השומעים מה הם סחים - לא כך תירץ, תירוצו אחר היה לחלוטין! רבה היתה המבוכה, התפתחו דיונים סוערים כויכוח בין חרשים, עד שהוברר שכולם צודקים: כל אותו חג השמיע הרב אותה קושיא עצמה, ובכל פעם תירץ עליה תירוצו אחר ומחודש... כל תירוצו האיר את הסוגיא מזוית אחרת, חילק חילוק אחר בין הנושאים, כל תירוצו האיר באור יקררות, היה מוצק כעמוד ברזל - ולא חזר על תירוצו אחד פעמיים!...

היה הרב הדומה למלאך יושב בצילא דמהימנותא, ומקיים מצות שמחת החג בפיקודי ה' ישירים משמחי לב. קידם פניהם בברכת 'א' גוט'ן מועד' ומיד פתח והקשה קושיא חזקה כברזל.

הקושיא הותירה את הבאים המומים.

היו בהם חריפים ומפולפלים, מעמיקי עיון ומהירי מחשבה. היו בהם בקיאים בחדרי תורה, המדמים מילתא למילתא ומביאים ממרחק לחמם. אלו ואלו נסו את כחם, ולשוא.

הקושיא היתה כחומה בצורה.

פתח הרב והשמיע חילוק חד בין הנושאים, ביתר אותם לשנים ביד אומן, וסלל דרך מרווחת. היו הדברים מאירים ושמחים, ברורים ומוכחים, והפנים הווארו בשמחתה של תורת אמת נפלאה.

נפרדו הבאים בברכת החג ופינו את מקומם לבאים אחריהם. וכך עלו ובאו, גל אחר גל, ולכל זוג תלמידי חכמים הקשה קושיא עצומה. שוב חזר המחזה על עצמו. העינים הוצרו, המצח נחרש קמטים, ניסו לדחוק, לדחות, לתרץ - ולשוא.

ואז נענה הרב והבהיר את הדברים, ואור חדש האיר, אור יקררות זוהר, ומיד נענו והסמיכו לכך ראיה פלונית והוכחה פלונית, והרב מנענע ראשו במאור פנים ופוטרים בברכה, והם מפנים מקומם לבאים אחריהם.

בערב, כשנאספו לתפילה, פנו למדני העיר זה לזה בהתרגשות: 'היום עליתי לסוכתו של הרב, והוא הקשה קושיא נפלאה!' - סוחר יהלומים שהצליח להשיג את יהלום הכתר

מעשה בשילוב כחות...

קנקנו של משה, הגיעו אליו בשעה שתים בלילה.

בהיכנסם לביתו, ראו אותו עירני לחלוטין, הוא קדם בסבר פנים יפות והזמינם לשבת בקרבתו. או אז פתח בדברים המושכים את הלב, התעניין בתחום לימודיהם בגמרא ובפוסקים, ואף ערך בחינה לעצמו בנוכחותם.

משה ביקש מהתלמיד חכם להרהר בלבו קטע כל שהוא בגמרא לפי בחירתו, והלה עשה כפי שנתבקש. בעודו חושב אמר לו משה - 'אתה חושב על דברי הגמרא זו וזו דף פלוני ושורה הפותחת במילים אלו'...

ואכן הוא קלע בדיוק לגמרא בה הרהר התלמיד חכם באותם רגעים. השנים ישבו אצלו משתוממים לנוכח גדלותו, בתוך כך שאלם אם רצונם להרגיש בלבם התעוררות דקדושה, השנים נענו בחיוב, ואז ביקשם לחזור אחר דבריו מילה במילה, משה פתח את פיו ואמר בקול רם: אָלֶף! והשנים חזרו אחריו באומרם אל"ף, אחר עבר לאות ב"ת, וכן על זה הדרך במשך כמחצית השעה, חזרו

סיפר הגאון הרב אברהם לוי שליט"א, וז"ל:³

לירושלים עיר הקודש, הגיע מאנגליה יהודי נכבד ונשוא פנים ושמו משה. הלה התחזה לתלמיד חכם ולירא שמים גדול. ניחון בכשרונות מבורכים, ובפרט בסגנון דיבור משכנע ומושך. זאת ועוד, משה עשה מופתים ונסים גלויים שמשכו את לב ההמונים, אשר הלכו בעקבותיו בעינים עצומות והיו מוכנים לעשות ככל אשר יורה להם, ואפילו כאשר אמר על ימין שהוא שמאל האמינו בו וצייתו לדבריו, להבדיל כדברי האורים ותומים, והיו אף כאלה שסברו לתומם שהוא משיח ה'.

שמו של משה הלך לפניו, ובני תורה החלו לשחרר לפתחו וטעמו מצוף דבריו ומאמרותיו. בין הבאים הגיע תלמיד חכם⁴ מופלג ביראה ובענוה, שהאמת היתה נר לרגליו. הוא בא לחקור אם יש אמת בשמועות המהלכות ברחוב, סביב דמותו העוטה סוד ומסתורין של משה, אשר אמרו עליו שיומם ולילה הוא ער ברציפות.

אל התלמיד חכם הצטרף חבר, והשנים שביקשו לתהות על

מעין החכמה

3. דרך צדיקים (חלק א - עמוד 347).

4. החפץ בעילום שמו.

התלמיד חכם נקרע במחשבותיו, מצד אחד הוא רואה גדלות תורנית ומצד שני דברים המעידים על אחיזת החיצונים, ובכן מה לעשות? - בעזות דקדושה פנה אל משה ושאלו ישירות: 'אתה אומר ברבים, שהנך משיח ישראל וגואלו, ובכן איך נהיה בטוחים שהינך צודק ודובר אמת?'

משה חייד בצניעות רבה ואמר בקול רחמימאי: 'בואו, בני יקירי, בואו ואראה לכם שאפילו הספרים הקדושים מעידים עלי, שאני המשיח שיגאל את ישראל מגלות המר והנמרה.'

בלי להביט על השולחן, נטל משם ספר כל שהוא, פתחו ובלוי לראות באיזה עמוד נפתח הספר, הניח את אצבעו על אחת השורות ואמר לשואל, 'תקרא מה שכתוב כאן! הלה נדהם, בהביטו בספר, שהיה לא אחר מהספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', קרא בשורה עליה היתה מונחת אצבעו של משה - 'משה בן יוכבד הינו משיח ישראל'⁶ - האם צריך אישור יותר מזה? שאלו משה בקול נצחון (שמה של אמו היה יוכבד).

התלמיד חכם וחברו נשארו תוהים, ובוהים, לנוכח מראה עיניהם, ונפרדו ממנו ברגשות מעורבים.

השנים בדביקות אחר דבריו והרגישו שינוי בלבם. לאחר מכן כיבדם משה באכילת ענבים וזירזם לאוכלם, באומרו שאכילת הענבים תביא להם ברכה והצלחה וכו'.

התלמיד חכם התחקה אחר הליכותיו של משה, דקדק אחר כל מעשה הגה וזיע שלו, הכל נראה לכאורה כשר למהדרין. ברם, לפתע נתקל מבטו באצבעותיו של משה, ונוכח לראות כי ציפורניו ארוכות ביותר. הדבר נראה לו תמוה עד למאוד, בפרט שזכר את דברי רבינו האר"י הקדוש שאמר,⁵ שהחיצונים נאחזים ונתלים בציפורנים העודפות מעל הבשר ויונקים משם, וכי ממנו נעלם דבר כה ברור ומפורסם בתודעת הציבור, שגידול הציפורנים גורם לאחיזת הסטרא אחרא, רחמנא ליצלן!;

דבר נוסף שגרם להגברת החשד, היתה שמועה שקלטו אזניו בַּמְקוֹם, שמשה עושה צרכיו שלא כדרך בני אדם, מסוגל הוא להטיל מים למעלה מעשר דקות רצופות ל"ע, והשמועה הוכחה לעיניו, התלמיד חכם ראה את משה נכנס לבית הכסא ושמעו מטיל מים במשך כעשר דקות ארוכות...

מעין החכמה

5. עץ חיים (שער לא - פרק ב, מהדורא תניינא).

6. המילים הללו לא כתובות בליקוטי מוהר"ן ואולי זה היה חלק מכחו.

נצרך לעבודה עצומה, כדי לתקן את השפעתו השלילית של ביקורו אצל משה.

התלמיד חכם לא פצה פיו, וסמך בכל לבו על הרב שיעשה הכל כדי לחלצו מצרתו. דומיה שלטה בחדר, לפתע הושיט הרב את ידו הקדושה, תפש בעורפו של התלמיד חכם, וליפתו בחוזקה כרבע שעה, התבונן בו בשתיקה, וניכר היה שהרב מייחד ומכוין כוונות להבריח את הסטרא אחרא שנאחזה בו.

כששחרר הרב את ידו אמר לתלמיד חכם: 'בחסדי ה' יתברך ביטלתי ממך את השפעתו הטמאה של משה. אך מה יעלה בגורלם של יהודים אחרים ההולכים שולל אחריו ונלכדים ברשתו הטמאה?! עצתי היא שתישא רגליך ותעלה ירושלימה, אל חכם יפת שרעבי (הוא הגה"ק רבי מרדכי שרעבי) ותאמר לו בשמי, שהנני מייפה את כחו לפעול ולהילחם בכח הטומאה של משה ולבטלו מעל פני האדמה, וכדאי עתה לקצץ את כנפיו בעודן קטנות, כי אם תצמחנה ותגדלנה יהיה זה בגדר מעוות לא יוכל לתקון, ודע כי אילו היו עמי כחותי כבראשונה, הייתי מתחזק ובא לירושלים ומקעקעו עד היסוד, ותוך שבוע או שבועיים היה מתבטל לגמרי ונעקר מן העולם.'

התלמיד חכם הודה רבות לרבי חיים על פעולתו המבורכת למענו. וחיש מהר עשה את דרכו אל ביתו של

התלמיד חכם לא מצא מנוח לנפשו וכדי להסיר את הספיקות המקוננים בלבו, שם פעמיו לעבר ביתו של המקובל הירושלמי הרב יצחק כדורי, סיפר לפניו את מאורעות ליל אמש ושאלו לחוות דעתו. הרב כדורי בחן את הדברים היטב, וקבע בפסקנות, כי משה אחוז כולו בסטרא אחרא, והוא לא אחר מאשר שליח כחות הטומאה, וחובה על כל יהודי להתרחק מדי אמותיו ולהיבדל ממנו.

פיק ברכים אחז בתלמיד חכם לשמע הדברים ואמר: 'מה יהיה אתי?! הן שהיתי בקרבתו כמה שעות ואף אכלתי מידי הטמאות... אויה לי... הרב כדורי הפנה את התלמיד חכם להגה"ק רבי חיים סנואני, אשר הוא בוודאי ידע בחכמתו העמוקה, כדת מה לעשות בו.

ברגלים רועדות עשה התלמיד חכם דרכו לעבר העיר יהוד. הוא התלבט בלבו כיצד לספר לרבי חיים את שאירע עמו, בהילכדו במצודתו הרעה של משה... אך למעשה, לא היה צורך בדיבורים מיותרים... מיד כשעמד על מפתן ביתו של רבי חיים, קידמו הצדיק בהרמת קול: 'היכן היית? מה גרמת לנשמתך?'... רבי חיים ידע כבר את כל אשר אירע...

בראש מורכן התקרב התלמיד חכם אל הצדיק כשעיניו נפולות ולבו חרד, ירא היה מלהביט בפניו הקדושות של הרב. אז פנה אליו הצדיק ואמר, שהוא

דעתו מכך, אך ללא הועיל. הדבר הטריד את מנוחתו והקטב לו כאבים עצומים, בקושי רב התהלך בחדרו ומפיו בקעו אנחות שבר שהעידו על עוצמת יסוריו.

הוא ידע היטב מהי הסיבה האמיתית למכאוביו, אך בוש היה להודות בעליונותו של הרב שרעבי, ולכן המשיך להכביד את לבו. שעה קלה עברה ומשה הרגיש שכלו כל הקיצין, שהרי בימים כתיקונם הוא מטיל מים משך עשר דקות בכל פעם, ועתה אפילו טיפה אחת לא, והיסורים אין לשערם...

הוא חיכך בדעתו מה לעשות, האם ללכת או לאו, הכאים שהתעצמו מרגע לרגע לא נתנו לו מנוח ולבסוף נשבר זדון לבו - והרגיש שחייב הוא להגיע עתה לרב שרעבי ויהי מה... בשארית כחותיו, רמז למאמיניו שישאווהו לרחוב שילה מספר 8, לביתו של הרב שרעבי.

בבושת פנים נכנס משה לרב שרעבי, אשר התבונן בו במבט חודר וחמור סבר, גער בו בחזוקה ואמר: 'יודע אני מי אתה והיכן נשמתך אחוזה, גזרני עליך שתחדל ממעשיך הרעים לאחוז את עיני ההמונים ולמושכם אחריך, אל עבר פי הפתח (התהום) של הסטרא אחרא... אחרת רע ומר יהיה גורלך'...

בפחד ובחלחלה הבטיח משה לרב שרעבי לחדול ממעשיו... אז

הרב מרדכי שרעבי שבירושלים, ומסר לו את דבר השליחות מרבי חיים סנואני.

הרב שרעבי שאל את השליח: 'באיזה שם השתמש רבי חיים במסירת השליחות האם בשם מרדכי או בשם יפת?'
יפת' - היתה התשובה.

אם כן - אמר הרב שרעבי - 'לעת עתה נאלץ לקצץ את הכנפים בלבד ולא נפעל לבטלו ולהדיחו מן העולם. ואתה אמור לרבי חיים, בכל הכבוד הראוי לו, שהוא משם ואני מפה נלחם יחדיו במשה ובטומאתו'. הרב שרעבי שנטל עליו את המשימה, שיגר שליח מיוחד למשה וציווהו לבוא אליו.

משה שהכיר וידע בכחו הגדול והפלאי של הרב שרעבי, שיכול לאבדו ולבטלו מן העולם, סירב לציית ולבוא אליו. הרב שרעבי לא אמר נואש, ומתוך דאגה כנה לשלימותו ואחדותו של עם ישראל, הוסיף ושיגר למשה שלוחים נוספים, אך משה עמד במריו והעז פניו, ופעם אחר פעם לא נענה לפקודתו של הרב שרעבי. אז שלח לו הצדיק התראה אחרונה, ואמר שאם יתמיד בסירובו יענש - שלא יוכל לצאת לנקביו.

גם הפעם הכביד משה את לבו ומיאן להיענות להתראה זו. שעות ספורות חלפו מאז ההתראה, ומשה נצרך לנקביו, כשנכנס לבית הכסא להטיל מים לא הצליח, ניסה להסיח

חזר שוב אל חדרו של הצדיק והבטיחו להפסיק מעתה והלאה ממעשים אלו. רק אז התיר לו הרב שרעבי לצאת מביתו, ומאז נעלם משה מהארץ ולא נודעו עקבותיו...

אמר לו הרב שרעבי, גש לבית הכסא ותתפנה. באותו רגע חש משה הקלה עצומה בכאביו, הוא נכנס לשירותים ונפנה לנקביו בקלות במשך זמן ארוך כהרגלו, ומאומה לא עצר בעדו... ואחר

הרהורים... הרהורים...

ישנה דרך לעזור להם להיחלץ מתוך ציפורני האופל?

אין מה לומר, סיפור מזעזע ומעורר רחמים:

האם גם להם ישנה דרך לשוב אל ה' בלבב שלם ולהימנות בין הצדיקים לאור באור החיים בזה ובכא?

מסכן משה! כאלו כחות כבירים היו לו, כאלו כשרונות מבורכים! ובסוף התברר שכל כחותיו נבעו מכחות הטומאה!

האם אפשר לתת להם עצה קלה ופשוטה להיטהר מטומאתם כדי שיוכלו לעלות במעלות התורה והמדות מבלי מפריע ולהידבק בו יתברך בלב שלם ובנפש חפצה?

והנה בוודאי שכל אדם שמתקרב לאנשים שכאלו הרי שהוא נדבק בכחות הטומאה ומפיל את עצמו לתוך רשת הקליפה - ולכן חובה להתרחק מהם בתכלית הריחוק!

האם ישנה דרך...?

אך למרות זאת עלינו להתבונן: האם יש לאותם אנשים דרך תיקון, האם

ולפני שנשיב נשאל שאלה נוספת...

תקציר מאורעות הארבעים שנה

באותן שנות הנהגה מתוקות האציל משה רבינו מרוחו על כל יהודי ויהודי והעלה אותו למדרגות נעלות ונשגבות ביותר!

ארבעים שנה זכו עם ישראל לחיות תחת הנהגתו של משה רבינו. השנים תחת הנהגתו היו מועטות - בסך הכל 40 - אך בעלות השפעה כבירה ונצחית לעולמי עולמים.

וכמו שכתב הרמב"ם בשמונה פרקים שלו (פרק רביעי), **'שהקטנה שבנשיהם**

ואתחנן מבואר מדוע נתעכבו עם ישראל במדבר ארבעים שנה, ומדוע לא נכנס משה לארץ.

ועתה, בקטע השני שבפרשת ואתחנן, מזרז משה את עם ישראל על שמירת התורה והמצוות.

וכך הוא מזרזם ואומר: "וּשְׁמַרְתֶּם וְעִשִּׂיתֶם כִּי הוּא חֻמַּתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הַעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻכְם וְנִבְּוִוּ⁸ הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דברים ד, ו).

(פירושו: האשה עם המדרגה הכי נמוכה בדור המדבר) **היתה יחזקאל בן בוזי!**⁷

אך בסופו של דבר גם הן הגיעו לקיצן.

בא' שבט שנת 2488 לבריאת העולם, אסף משה רבינו את עם ישראל ולימדם את ספר דברים.

ספר דברים מתחיל בפרשת דברים והפרשה שלאחריה היא פרשת ואתחנן שהיא פרשת השבוע שלנו.

וכתב המלבי"ם (דברים ד, א) שבפרשת דברים ובקטע הראשון שבפרשת

מעין החכמה

רבי יהונתן ישב והקשיב בסבלנות...

המושל המשיך: ועתה, אני נצרך לצאת לנסיעה ארוכה, ומכיון שאתם אומרים כי חכם עדיף מנביא, אמור נא לי בבקשה כשאחזור מן הנסיעה מאיזה פתח אכנס לעיר, האם מן הפתח הגדול או מן הקטן?

ורבי יהונתן חייך...

'תראה, אם אומר לך שאתה תכנס דרך השער הגדול אז כדי להכחיש אותי אתה תכנס דרך השער הקטן... ולכן, הדרך היחידה לענות על השאלה הזו היא רק בכתב. אני אכתוב את תשובתי על פתק אכניסו במעטפה ואחתמנה בטבעתי, לאחר שישוב אדוני מטילו וישב על כסאו בארמונו ישבור את החותם לפני ויקרא את תשובתי.

התשובה מצאה חן בעיני המושל ויעש כן.

לקח המושל את המכתב החתום הניחו בחיקו ויצא למסע... כשחזר, עמד סמוך

7. ולתוספת חידוד: הנביא יחזקאל זכה וראה את המרכבה של ה', ואת המראה הזה הוא כתב בספרו 'יחזקאל', והקטנה שבנשים זכתה לראות את המרכבה של ה'!

8. ישנם הרבה סיפורים המעידים על כך ונביא אחד מהם.

סיפר הגה"ק רבי יוסף חיים זיע"א (עוד יוסף חי - דרושים, ואתחנן ד"ה 'ושמרתם ועשיתם'), וזתו"ד:

המושל של העיר פראג אהב חכמה, ולכן מאותו רגע שהוא זכה להכיר את חכמתו של הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ הוא לא עזב אותו ובכל הזדמנות חיפש את קרבתו.

באחד הימים פנה המושל לרבי יהונתן ואמר לו: כידוע לך, העיר פראג מוקפת חומה, והכניסה לעיר אפשרית רק דרך אחד משני השערים הקבועים בה.

והנה, יש הבדל בין השערים, השער הצפוני הוא גדול ואילו השער הדרומי הוא קטן.

מסילות אל הנפש

פרשת ואתחנן - מעשה שבירת הכלים

'רַק הַשְּׁמֵר לָךְ וּגו' פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת־
הַדְּבָרִים - 'אז כשלא תשכחו
אותם **ותעשו** על אמיתתם - תחשבו
חכמים ונבונים. ואם **תעוותו** אותם
מתוך שכחה - תחשבו שוטים'.

מפירוט רש"י עולה שהזכרון והשכחה לא
מתייחס לדיעה אלא למעשה.
אם תזכרו - תעשו אותם כהלכתם, ואם
תשכחו - תעשו מעשים מעוותים.
וצריך להבין את דברי רש"י...

וממשך משה רבינו ומזהיר את עם
ישראל שלא ישכחו את כל
מה שלמדו - "רַק הַשְּׁמֵר לָךְ וּשְׁמֹר
נַפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסְוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי
חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי בְנֵיךָ" (שם
פסוק ט).

והנה למרות שפשט הפסוק הוא לא
לשכוח את הלימוד, רש"י מיאן
בפירוש הזה, והוא פירש אותו כך:

מעשה שבירת הכלים

ועתה נחזור על הדברים בסגנון שונה:
אחד העולמות הראשונים שהאציל
הקב"ה היה 'עולם הנקודים'.
והיינו, שהקב"ה הוציא עשר נקודות⁹

ב'מסילות' של שבוע שעבר ביארנו
שמציאות העולם המוכרת
לעינינו נבראה בעקבות שבירת
הכלים.

מעין החכמה

הוא התיישב על כסאו וקרא לרבי יהונתן.
המושל הוציא מחיקו את המעטפה,
שבר את החותם לעיני הרב ופתחו וימצא
כתוב בו משפט אחד, ציטוט מדברי המשנה
במסכת סנהדרין: **'מלך פורץ גדר לעשות
לו דרך'...**

השתומם המושל ושאל: 'כיצד ידעת זאת?!'
ענה הרב ואמר:
'חישבתי את כל ההתלבטויות שיעברו עליך
והבנתי את הפתרון שיעלה בדעתך!...

9. בשלב הזה הן נקראו 'נקודות', אולם
בעולם שלאחר מכן כבר נקראו 'ספירות'.

לחומת העיר והחל להזיע... קטן!! גדול!! אוף!
תמיד הייתי גרוע בניחושים!...

עוזר המושל הביט בו בדאגה: 'אדוני המושל
אתה מרגיש טוב?'

'כן. למה אתה שואל?'

'אה, פשוט, אדוני אכל את כל הציפורניים שלי!...

קיצורו של דבר נתבלבלה דעתו ולא ידע
כיצד לנהוג... ולפתע הוא זינק
ממקומו וצעק בקול: 'יש לי רעיון!'

הוא קרא למהנדס העיר והורה לו לחצוב לו
בחומה פתח חדש... המושל נכנס לעיר
כשחיוך מעצבן מרוח לו על הפנים...

עם חברתה, לא היה להן כח לעמוד ב'לחץ' של האור והן נשברו.¹²

וליתר דיוק:

השבירה לא אירעה בכל הנקודות,

השבירה אירעה רק בקבוצת

המדות, שהן: חסד, גבורה, תפארת,

נצח, הוד, יסוד ומלכות. ואילו בקבוצת

המוחין אירע רק פגם ולא שבירה.

ולענייננו:

כבר ביארנו כמה פעמים שהשבע מדות

הן בעצם שבעה רגשות, שהם:

אהבה (חסד), יראה (גבורה), רחמים

(תפארת), עקשנות (נצח), תמימות (הוד),

שייכות (יסוד), ושפלות (מלכות).

והשבירה אירעה רק ברגשות ולא

במוחין!

והן: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות.

והעשר ספירות הללו התחלקו לשתי קבוצות כלליות: מוחין ומדות.

בקבוצת המוחין היו שלש ספירות שהן: כתר, חכמה ובינה.¹⁰

ובקבוצת המדות היו שבע ספירות שהן: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות.¹¹

ועשר הנקודות הללו עמדו זה תחת זה, כדמיון קו אחד ארוך, ובסדר שכזה כל נקודה עומדת לעצמה ואין לה יחס ושיתוף כלל עם זולתה.

ולאחר שהן יצאו השפיע עליהן הקב"ה אור עצום, אך מכיון שכל נקודה עמדה בודד ולא התכללה

מעין החכמה

נקודת החסד נלחמה בגבורה, הנצח נלחמה בהוד, וכך בכל המהויות וההנהגות.

כתוצאה מכך התחוללה שבירת הכלים

והמהויות המנוגדות התנפצו

והתפזרו לניצוצות רבים, כאשר הפיזור

מערבב ובולל אותן זו בזו לחלוטין...

ואם נרצה לסכם את השבירה במשפט אחד,

נסכם כך:

שורש 'שבירת הכלים' נבע מההרגשה ש'אני'

הוא המציאות האמיתית, ולכן מגיע לי

כל רצוני...

10. וחיצוניות הכתר נקרא 'דעת', ואם מונים את החיצוניות לא מונים את הכתר.

11. והחלוקה הזו של מוחין ומדות שייכת גם כעת, בעולם התיקון.

12. ובסגנון אחר:

כל נקודה עמדה לעצמה ללא שום יחס ושיתוף כלל לזולתה.

כל נקודה ונקודה עמדה בתוקף על מהותה העצמית וחיה את חיי עצמה בלבד בצורה בולטת מאוד, ולכן כאשר זיהתה מציאות השונה ממנה, יצאה למלחמה נגדה...

שנשברו! - ומכיון שהשבירה היתה ברגש ממילא מובן שכל ענין התיקון הוא ברגש. **וחשיבות האדם בשמים נמדדת רק לפי הרגשות שלו!**¹³

ולאחר שנשברו הרגשות, ברא הקב"ה את האדם והטיל עליו כמה עניינים, ואחד מהעניינים העיקריים המוטלים עליו לתקן הוא את הכלים

מעין החכמה

השוטר חזר לשופט בידיים ריקות וסיפר לו, כי 'הרב החדש' ציוה לאסור מעתה הוצאת ספר תורה למטרה זו.

לא עברה שעה, והשוטר שב והופיע: 'השופט מבקש מהרב שיבוא לפניו'.

היתה זו פקודה, עטופה בניסוח מנומס. הרב התלוח אל השוטר וצעד לבית המשפט. נכנס לאולם והתייצב לפני דוכן השופט.

השופט הביט ברב ושאל: האם אתה צוית לאסור את הוצאת ספר התורה?

'כן' - השיב הרב.

'אבל מדוע?'

'כרב' היהודים הממונה על הספרים הקדושים - השיב הרב - 'מבקש אני

לשאול את כבודו שאלה: בגנזי הוד מעלת הצאר מצוי כתר של פטר הגדול, מקשה זהב ומשובץ יהלומים. אילו היה הנאשם מביע רצונו להישבע בנקיטת הכתר, וכבודו היה הממונה על אוצר הגנזים. והיה מופיע שליח בית המשפט לבקש את הכתר היקר, ההיה כבודו מוסרו בידיו?'

'ודאי שלא!' ענה השופט. 'כתר זה מוציאים אך ורק ביום הכתרת הצאר, וגם אז תחת משמר מיוחד! איך אמסרהו לשליח הבא לבדו?! ובכלל, חוצפה היא מצד אותו נאשם. לא מצא חפץ אחר להישבע עליו, אלא את בבת עינה של הממלכה!'

13. ונביא סיפור על גילוי רגש:

בבית המשפט המחוזי של העיר בריסק - שהיה בית המשפט של המדינה - נהוג היה כי בבוא יהודי להתדיין לפניהם ומתחייב להישבע, היה שוטר בית המשפט הולך לבית כנסת יהודי, מוציא משם ספר תורה ומביאו לבית המשפט, ומשביעים בו את היהודי.

נוהג זה נמשך הרבה שנים ואין פוצה פה.

ובאחד הימים התפנתה משרת הרבנות בעיר בריסק, ואנשי העיר הזמינו את הגה"ק רבי יהושע ליב דיסקין לכהן כרב בעירם.

יום אחד, בעת ששהה הרב בבית הכנסת, ראה להפתעתו שוטר גוי ניגש להיכל פותחו ומוציא ספר תורה...

'מה זה?' - הזדקק.

'יהודי התחייב שבועה בבית המשפט' - השיב השוטר בנחת - 'ובאתי לקחת ספר תורה כדי להשביעו'.

הרב מיהר לעלות במדרגות העץ. בהתרגשות עזה נטל את הספר הקדוש מיד השוטר ההמום, נשק לו בדמעות והחזירו לארון הקודש. סגר את הדלתות, נעלן, והניח את המפתחות בחיקו. **השיב את הפרוכת למקומה ונשק לשוליה.** 'אמור לשופט שהרב אסר על טלטול ספר התורה' - אמר לשוטר.

הרב עמד במרכז, למרגלות דוכן השופט. התובע ועורך דינו לימינו והנתבע ועורך דינו לשמאלו. שאל בקצרה שאלה ראשונה ושניה, ושמע את התשובות. הפנה שלש שאלות לנתבע, וקיבל את התשובות.

המתח באולם גאה. עורך דינו של התובע קם וביקש להכריז על הפסקה: 'חלה במשפט התפתחות בלתי צפויה', טען. השאלות היממו אותו, הוא לא התכוון לחזירה כזו לעומק העסקה...

השופט עצמו היה נרעש. טרם עיכל את משמעות השאלות והתשובות והשלכותיהן. גם עבורו נחוץ פסק הזמן: 'האם הרב יסכים להפסקה בת חצי שעה?'

'זמני דוחק' - השיב הרב, 'בתוך חמש דקות מקוה אני לסיים. יורשה לי עתה לשאול את ארבעת השאלות הנוספות, שתיים לכל צד, לאור התשובות שנתנו.'

זהו, אם כן, פשר תשע השאלות. הרב צפה מראש את התשובות!

עורך הדין נתפס כשאינו מוכן, לא ידע איזו תשובה תועיל לשולחו, והניח לו לענות בעצמו, לחשוף את האמת. גם הוא לא תפס את מהלך החקירה, לאן מנותבים הדברים. בעודו תוהה ענה הנתבע על שתי שאלותיו.

'אם כך' - סיכם הרב, 'הכל ברור ונהיר. מקרה כמעט זהה הובא לפני אחד מגדולי אומתנו לפני כשש מאות שנה, ופסק דינו הובא בספר החוקים שלנו...'.

'אני מוחה' - קרא עורך דינו של התובע, 'איננו בבית המדרש'...

הפטיש נקש בעוז: 'שב! רעם קולו של השופט. 'הרב ימשיך בדבריו, לא תהיינה הפרעות'.

'אם כן' - טען הרב, 'ודאי יבין כבודו שהספר הקדוש הוא בבת עינו של עמנו - ביוקר רב עלה לנו, אלפי רבבות חיים לאורו ומוסרים עליו את נפשם. למענו עונו נשרפו ונרצחו, ואיך נמסרהו ביד פקיד, נכבד כאשר יהא!'

דממה מתוחה הסתיימה בסיום דברי הרב, ובדממה נשמע קול נקישת פטיש העץ של השופט: 'מהיום והלאה אין חייבים להישבע בנקיטת הספר הקדוש!'

ועל המשך הסיפור סיפר הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א (השרף מבריסק - עמוד 201, וז"ל:

אישיותו של הרב, הגה"ק רבי יהושע ליב דיסקין, עוררה יראת כבוד בלבו של השופט הנכרי. והוא פנה אל הרב ואמר לו:

'כבוד הרב, אם אתה כבר כאן אז אולי תעזור לי. הגיע לפני מקרה מסובך מאוד של סכסוך ממוני בין גוי ליהודי, ואני לא מצליח למצוא מוצא מהסבך הזה. ואם כבר זכינו שכבודו כאן, אולי יחווה את דעתו בדיון שלפנינו.'

הואיל והיה שם נתבע יהודי, ראוי היה שיפסק כאן דין תורה כדי שלא לאבד ממון ישראל. וראוי היה שהשופט הנכרי ישמע מהו דין תורה ושם שמים יתקדש, וכמו שנאמר בפרשתנו: "כִּי הוּא חֻקְמֵתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻקֵּם וּבְנוֹן הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַזֶּה" (דברים ד, ו).

'הבה ואשמע' - אמר הרב.

השופט סיכם בקצרה את טענות שני הצדדים.

'תשע שאלות לי. שתיים לתובע, ושלוש נתבעי. רחש עבר בקרב הנוכחים, והשופט זקף גבה: שתיים ועוד שלש, חמש הן.

מתוקן - אין התייחסות בשמים לדעה שלו...
ונוסיף עוד פרט...

יהודי שהרגש שלו (הפרטי, המיוחד לו) מתוקן - בשמים מתייחסים לדעה שלו. ואילו ליהודי שהרגש שלו לא

הרגש - עיקר החיים

לקרוא 'חיים'. ויותר מזה גם כאשר הוא נתקל בקשיים חיצוניים, אותם קשיים לא משפיעים על הפנימיות שלו.¹⁵

ולעומתו מי שרגשותיו לא מתוקנים, והחיים הפנימיים שלו קודרים ואפרוריים, מלאי אבק וקורי עכביש - אי אפשר לקרוא לימי שהותו בעולם הזה, חיים!

ולא רק זה, לא רק שהרגשות משפיעים על רגש החיים, אלא הם משפיעים גם על הקומה העליונה, קומת השכל -

אנו רגילים להגדיר כל אדם השווה מעל פני האדמה כאדם חי. והנה, הגדרה זו נכונה חלקית.

חי במובן הזה הוא ההיפך ממי ששוכב מתחת לאדמה ולא יכול לזוז.¹⁴ אך אין זה מגדיר את החיים כפי שהם באמת.

ההגדרה האמיתית של החיים הם רק כפי התגלות הרגשות!

אדם שהרגשות שלו מתוקנים ומאוזנים, מלאים חיות ושמחה, הרי לימי שהותו בעולם הזה אפשר

מעין החכמה

14. ונמצא שההגדרה הזו היא היפך השלילה.

15. מסופר שפעם ניגש אבא לאחד מגדולי הדור וסיפר לו שמציעים לבתו בחור תלמיד חכם וירא שמים, האם לקחת אותו?

והרב השיב לו: תבדוק אם הוא יודע לספר בדיחה לעצמו...

וזה בדיק הנקודה, אדם שהרגשות שלו מתוקנים, מלאים בשמחה ובחדוה פנימית, אזי בכל קושי שיגיע לו הוא יצליח למצוא את הנקודה המשמחת שבה, ועוד לעשות מזה 'בדיחה' (כמובן, בגדר הנירמל)...

הרב ניתח את המקרה בבחירות, כשהוא מחלקו לסעיפים סעיפים והשופט כותב במרץ, כתלמיד מפי רבו. יש כאן ארבע נקודות, להבהרתן נשאלו תשע שאלות. השאלה הראשונה השלישית והששית הבהירה את הנקודה הראשונה. השנייה והשביעית הבהירה את הנקודה השנייה...

עורך הדין רכן מעל לתובע. 'הפסדנו', לחש לו.

הרב סיים את דבריו. השופט החזיר את הקולמוס לדיוטה (כלי לדין) והתרווח בכסאו: 'היתנה לנו כאן הזדמנות נהדרת לחזות, הָמָּ, בעמיתנו - השופט של העדה היהודית ובגישתו, הָמָּ, המעניינת... בית המשפט סומך ידו על פסק הדין!

אך לעם ישראל ניתנה חכמה מיוחדת, חכמה שעליה נאמר: "וְשִׁמְרֶתֶם וְעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא חֻמַּתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻכְם וְנָבֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דברים ד, ו).

'הרגשות משפיעים על המוחץ של האדם, ואדם חושב ומתבונן לפי נטיית רגשותיו!' ומכיון שבמרכז הרגשות עומד רגש הישות - רגש 'אני' הטהור, אזי ממילא מובן שלעולם לא יוכל האדם להכריע בשכלו הכרעה שנטולה מכל רגש של ישות ושיקול אישי.¹⁶

מעין החכמה

לפנינו פירוש מקורי למושג: 'המדע בשירות האדם' - המדע כמשרת את האדם - החוקר, כמשרת מאוייו ורצונותיו...

רגע. כאן עוצרים אנו כדי לבקש את סליחת המין האנושי. אנשי שם אלו בנויים אך ורק מחומר גלם של האדם, מן החומר הראשוני שנוצר ממנו. פסוק הוא בתנ"ך: "וְעֵינֵי פָּרָא - אָדָם וְיֹלֵד" (איוב יא, יב).

האדם בהיולדו הוא כחומר קטן. זהו 'חומר הגלם'. מה גדל מחומר קטן? חומר גדול... ומעַיֵר פרא - חומר בר! ודאי, אין הכוונה דוקא לחומר בעל אזנים ארוכות ועגוד זנב. יכול הוא להיות 'חומר' מכופתר ומעונב. לאכול בסכין ומזלג, לדקלם את הומרוס ולצטט את שקספיר.

'חומר' ממושקף, עם אינטליגנציה של 'בן אדם'. אם כן, במה הוא חומר?

בנקודה הפנימית!

כל מה שמנינו היא קליפה חיצונית, כלים ואמצעים. אם נקלף אותם, שכבה אחר שכבה, מה נמצא? גוש של אנוכיות, שאינו רואה דבר זולת עצמו, צרכיו ודחפיו, מאוייו ורצונותיו, ותו לא!

16. וכך כתב הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א (מעין המועד - שבועות, עמוד נו):

מי שפונה ללימודים גבוהים: רפואה, ארכיטקטורה, פיזיקה או משפטים, מה מטרתו? על פי רוב, להגיע לתואר מדעי.

המוכשרים ירצו להצטיין, להתבלט. המצטיינים והבולטים ירצו להטביע חותם, להיזכר בקהילה המדעית כממצאי נסיוב חדשני, כמגלי תגלית, כמתכנני מבנה שכמוהו לא היה.

זה טבעי, אנושי כל כך. טבוע בכל אדם, למן עובד נקיון ועד פרופסור. אבל כיצד יעשה הדבר? באלו דרכים?

לא מכבר רעשה הקהילה המדעית בגלל זיופים של תוצאות מחקרים שנעשו בידי חוקרים מן השורה הראשונה במטרה להגין על 'תגליותיהם'.

העוינות בבתי החולים בין רופאים ידועי שם היא סוד גלוי. גם רופאים הם בני אדם.

ידועות לכל המתחיוות בראש הפרמידה של הסגל האקדמאי.

פרשת ואתחנן - הביטול - טבע היהודי

והחכמה שניתנה להם הוא הכח לצאת מתוך רגש ה'אני' ולהביט על כל המציאות מבחוץ, מתוך מבט אלקיי...!¹⁷

הביטול - טבע היהודי

ומכיון שדבר זה טבוע בלב כל יהודי ויהודי לכן השכינה שורה על כל יהודי.

אך לעומת זאת אצל אומות העולם אין ענוה אמיתית¹⁸ ולכן אין השכינה שורה עליהם.

והחכמה הזו היא נקודת ההבדל בין היהודי לגוי. וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זי"ע"א (אמרי נועם, וישלח - מאמר ג):

יעקב אבינו זכה לענוה אמיתית, זוכה להוריש מדה זו לבניו,

מעין החכמה

לאחר תקופה קצרה קיבל האב מהרבי מליובאוויטש שתי מעטפות, אחת לאב ואחת לילד. ובמעטפה שהיתה מיועדת לילד, כתב הרבי כך: **'תשואות חן חן, הפדיון נפש נתקבל'...**

הרבי שזכה לחכמה עצומה, קרא בקשקוש של הילד בקשה לפדיון נפש!...

צריך המון חכמה כדי להיכנס לעולם של השני ולראות בקשקוש שלו פדיון נפש...

18. בזמנו של הרמב"ם, נודע בעולם שמעו של פילוסוף נכרי אשר לבד ההילולים על חכמתו הדגולה, שחו הבריות בהתפעלות אודות ענוותנותו המרובה ושפלותו לפני כל אדם.

הרמב"ם אשר לא האמין כי יתכן שקיים בעולם גוי עניו חפץ עד מאוד לפגוש בו ולתהות על קנקנו, בפגישתם נוכח שאכן צדקו האנשים, אותו אדם התגלה כעניו גדול ביותר, עובדה זו הפליאה את הרמב"ם ביותר, אולם לא ניתן היה להתווכח אתה, כשנפרד לשלום מן הפילוסוף, פנה אליו הלה לפתע, ואמר לו: **'רבי משה, ומה תאמר על הענוה שלי'...**

17. ועתה נביא סיפור ובהמשך נתייחס אליו.

סיפר הגאון הרב מיכאל טייב שליט"א (לחיים ולברכה - עמוד 241), ז"ל:

פעם ישב יהודי באוסטרליה וכתב לרבי מליובאוויטש מכתב. הבן הקטן שלו שישב באותו זמן בסלון ושיחק הבחין לפתע באביו שיושב ברצינות תהומית וכותב...

'אבא, מה אתה עושה? - שאל.

והאב השיב: 'אני כותב מכתב לרבי שלנו'.

'אבא! גם אני רוצה לכתוב מכתב' - והילד התיישב על הרצפה נטל דף וצבעים והתחיל לקשקש...

האב גמר לכתוב, קיפל את המכתב והכניסו לתוך מעטפה... הבן ניגש לאביו והושיט לו את ה'מכתב' שלו, 'אבא, תשלח את המכתב שלי'.

והאב הכניס גם המכתב של הילד לתוך המעטפה.

לעומת זאת, בצד הקליפה ישנה ישות, ברבבנות, גאווה וגסות רוח, וכמו שאמר עשיו (המייצג את צד הקליפה): "יש לי רב" (בראשית לג, ט), כלומר, בחינת 'יש' ובחינת 'רב', שהוא מלשון ברבבנות וגסות רוח.

וכך כותב אדמו"ר הזקן בתניא קדישא (ליקוטי אמרים - פרק ו):

'שזהו פירוש לשון 'סטרא אחרא', פירוש, צד אחר שאינו צד הקדושה, וצד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה, ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתברך... אבל כל מה שאינו בטל אצלו יתברך אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו, אינו מקבל חיות מקדושתו של הקב"ה מבחינת פנימיות הקדושה ומהותה ועצמותה בכבודה ובעצמה, אלא מבחינת אחוריים וכו".²⁰

וכאשר האדם מבטל את ישותו ומחזיק את עצמו לאין אזי הקב"ה פותח

אצל גוי מרכז החיים שלו והמשתלשל מהם: המחשבות, הדאגות וההתעניינות - זה הוא עצמו, כיצד להגדיל את שמו, לקבל כבוד, לכנוס נכסים... וכל מה שקורה סביבו זה רק לשרת אותו - הוא נמצא במרכז העיגול, וכולם סובבים סביבו רק כדי לשרת אותו!

ואילו יהודי יכול בכח עבודתו (בקלות יחסית) להוציא את עצמו מתוך העיגול ולהכניס למרכז את הקב"ה.

ואדם כזה, שהקב"ה נמצא במרכז העיגול שלו, הוא נקרא 'עניו'. ואצלו כל מחשבותיו דאגותיו והתעניינותיו - כיצד אפשר לגדל ולרומם את שמו של ה'. וכיצד הוא יכול לעזור ולהועיל לבריותיו...¹⁹

וזוהו בעצם ההבדל העיקרי שבין הצד של הקדושה לבין הצד של הסטרא אחרא:

בצד הקדושה ישנה הכנעה וביטול לפני ה', בבחינת 'קטונתי' ובבחינת 'מה'.

מעין החכמה

סטרא דקדושה שאינו אלא מה שנמשך מחכמה שנקרא 'קודש העליון' הבטל במציאות באור אין סוף בי"ה המלושב בו, ואינו דבר בפני עצמו כנ"ל, ולכן נקרא כ"ח מ"ה.

והוא היפך ממש מבחינת הקליפה וסטרא אחרא שממנה נפשות אומות העולם

דעבדין לגרמייהו (ראה תיקוני זוהרה, תיקון ו - דף כב ע"א), ואמרין 'הב הב' (משלי ל, טו. וראה זוהר הקדוש, סתרי תורה - וירא דף קיא ע"א)

19. בהקדמת ספר נפש החיים, סיפר הגה"ק רבי יצחק מוולאז'ין על אביו הגאון הקדוש רבי חיים מוולאז'ין זיע"א, וז"ל: ותמיד היה רגיל להוכיח אותי על שראה שאינני משתתף בצער הבריות, וכה היה דברו אלי תמיד **שזה כל האדם - לא לעצמו נברא - רק להועיל לאחרים ככל אשר ימצא בכחו לעשות...**

20. ובמקום אחר בתניא (בפרק יט) כותב אדמו"ר הזקן: יזוהו כלל בכל

וכשיש באדם את בחינת ה'מה' הנזכרת, דהיינו ענוה ושפלות, **אורו של הקב"ה שורה עליו**.²¹ אך מי שמחזיק את עצמו למשהו ומרגיש מושלם וחכם וצדיק וכו' וכי' מיד הקב"ה מסלק את שכינתו מעליו...

וזה שאמר משה לעם ישראל: "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (דברים ד, ו) - מכיון שאתם נולדתם מצד הקדושה אזי יש באפשרותכם לזכות לאין, ומשם לעלות אל בחינת חכמה דקדושה..."

ועתה נחזור לדברי רש"י...

חכמה מתוך ביטול

אותם **ותעשום** על אמיתתם - תחשבו חכמים ונבונים. ואם **תעוותו** אותם מתוך שכחה - תחשבו שוטים'.

מפירוש רש"י עולה שהזכרון והשכחה לא מתייחס לידיעה אלא למעשה. אם תזכרו - תעשו אותם כהלכתם, ואם תשכחו - תעשו מעשים מעוותים.

ולפי מה שהתבאר יובנו דברי רש"י:

לפניו את **שערי החכמה העליונה**, כיון שעל החכמה דקדושה נאמר: "והחכמה מאין תמצא" (איוב כח, יב), כלומר, רק כשהאדם הוא בבחינת אין ואפס הקב"ה ממציא לו ופותח לפניו את שערי החכמה.

ולכן נקרא שמה 'חכמה', שהיא אותיות 'כח - מה', דהיינו שהחכמה הינה כח המתגלה דוקא למי שהוא בבחינת 'מה', כלומר, בעל הכנעה ושפלות, כמו שאמר משה רבינו: "ונחנו מה" (שמות טז, ז), והרי על משה רבינו נאמר: "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב, ג).

משה רבינו הזהיר את עם ישראל: "רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשפח את הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ" (דברים ד, ט)...

והנה למרות שפשט הפסוק הוא לא לשכוח את הלימוד, רש"י מואן בפירוש הזה, והוא פירש אותו כך:

רק השמר לך וגו' פן תשפח את הַדְּבָרִים - 'אז כשלא תשכחו

מעין החכמה

21. ורמז לכך בשמו של הבורא, שהרי מספרו של שם הוי"ה במילוי אלפיון (וי"ד, ה"א, ו"א, ה"א) עולה בגימטריא 'מה' - ללמדנו שמי שהוא בבחינת 'מה' זוכה ששמו של הבורא מאיר עליו באור גדול ונפלא.

וה'עלעטני' (בראשית כח, ל. וראה בזהר הקדוש שם), להיות יש ודבר בפני עצמו כני"ל היפך בחינת החכמה, ולכן נקראים 'מתים', כי "החכמה תחיה" (קהלת ז, יב), וכתוב: "יימותו ולא בחכמה" (איוב ד, כא).

אחרי שהרגש מתוקן הוא יזכה לשלימות.

וזה פירוש רש"י:

'ואם תעוותו אותם מתוך שכחה - תחשבו שוטים' - כאשר הרגש לא מתוקן יש בכחו להעלים ולהסתיר מהשכל את חשיבות המצוה, עד כדי כך שהשכל 'ישליך' מאחורי גיוו את ענין המצוה - ויהודי שהוא במדרגה כזו, סימן שהוא לא זכה לחכמה דקדושה הנובעת מ'האין' המוחלט, וממילא הוא שוטה כמו גוי!...

כאמור לעיל, 'הרגשות משפיעים על המוחין של האדם, ואדם חושב ומתבונן לפי נטיית רגשותיו!'

ומכיון שהרגש הוא המוביל את השכל, אזי כאשר הרגש לא מתוקן השכל מתעוות - וכשהשכל מעוות המעשים יוצאים מעוותים.

ולכן, מי שרוצה לקיים מצוות בשלימות, צריך קודם כל לתקן את הרגש שלו, ורק אז

דברים הגורמים לשכחה...

ושם, בספרנו חלב הארץ, חילקנו את העניינים הסגוליים לארבעה ענפים, ואלו הם:

א. ענייני זכירה ושכחה התלויים באכילה ושתייה.

ב. ענייני זכירה ושכחה התלויים בהסתכלות ובמלבושים.

ג. ענייני זכירה ושכחה התלויים ברחיצה ובהליכה.

ד. ענייני זכירה ושכחה התלויים בהנהגת האדם ובמדותיו.

וראה שם במה שכתבנו ותרוה נחת.

ועתה נחזור לדברי הרב אליהו אליעזר דסלר...

ומכיון שעד עתה עסקנו בענין השכחה והזכרון - שכאשר הרגשות מתוקנים זוכרים את העניינים שבקדושה, ואילו כאשר הרגשות לא מתוקנים שוכחים את העניינים שבקדושה - נגלוש רגע הצידה.

בספרנו חלב הארץ (חלק ה - עמוד רכה והלאה) הבאנו את דברי רבותינו הקדושים שאמרו שישנן כמה סיבות הגורמות לאדם זכרון או שכחה.

השכחה נגרמת או בגלל חטאיו או בגלל מזג גופו או בגלל שהוא עשה או אכל דברים שהסגולה שלהם לגרום שכחה.

וידיעת ההפכים אחת היא, שאדם שזכה לזכרון זה בגלל וכו'...

פרשת ואתחנן - המעביר על מדותיו - שורש התיקון

המעביר על מדותיו - שורש התיקון

איך נגיע למדה זו, שבכחה לטהרנו מכל טומאותינו?

דרך פשוטה יש:

להתרגל להביט על חברו באופן שהוא מביט על עצמו. כל הכעס, כל השנאה, המריבות והקטטות באים משום שכל אחד רואה את עצמו במבט שונה, וממאן לראות את עצמו בעיני חברו.

למשל, עני מבקש מעשיר סיוע מרובה. העשיר רואה בזה חוצפה, וכועס. העני נעלב, וחושב הרי ה' יתברך נתן לו הרבה, למה לא יתן לי מה שאני צריך. ונפרדים זה מזה בקטטה וחלישות הדעת.

לן היה כל אחד משתדל רק להבין את דעתו של חברו - אם גם לא להצדיק אותה - היו נמנעים רובא דרובא של הסכסוכים והסיבוכים שבין אדם לחברו.

דבר זה אינו קשה כל כך, כי רק שינוי מחשבה נדרש, אבל הוא עצה עמוקה לשיפור כל המדות, כי כמעט כל המדות שבין אדם לחברו עוברות דרך נקודה זו.

ועוד מטעם אחר קל הוא לאדם לקנות גישה זו, כי לא קשה הוא להבין שחיים מאושרים ומוצלחים תלויים בריבוי אוהבים, וזה שמתרגל תמיד

וכך אמר הרב אליעזר דסלר זיע"א:

מי ממנו לא היה רוצה לשוב אל ה' בלבב שלם ולהימנות בין הצדיקים לאור באור החיים בזה ובבא? אבל דא עקא: לכאורה אין זה בידנו, כי טומאת עבירותינו מכבדת עלינו ומונעת ממנו את השאיפה הטהורה לשוב. ובלי שאיפה זו איך נוכל להיפטר מטמטום החטא?

מי יתן והיתה לנו עצה קלה ופשוטה להיטהר מטומאתנו כדי שנוכל לעלות במעלות התורה והמדות מבלי מפריע ולהידבק בו יתברך בלב שלם ובנפש חפצה!

אבל הרי יש עצה כזאת!

גילו לנו חז"ל ברוח קדשם: 'כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו' (ראש השנה יז.).

הרי זו עצה נפלאה להיפטר מחלאת החטאים. הבה נעיין בה. מה זה 'מעביר על מדותיו'? פירש רש"י: 'שאינו מדקדק למדוד מדה למצעים אותו ומניח מדותיו והולך לו'.

ומה פירוש 'מעבירין על כל פשעיו'? - 'אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן והולכת'.

הרי שהמעביר כעסו מחברו, מעבירין ממנו את הכעס של מדת הדין.

"לתאוה יבקש נפרד" (משלי יח, א),
והאדם נטמא בטומאת עבירותיו
בשביל שאין בו חסד.²²

ועל כן מי שמתנהג בחסד וענוה,
ומשתדל לתקן את פירוד הלבבות
על ידי שהוא מעביר על מדותיו כנ"ל,
אין כח בעבירותיו לגרום לו טומאה
מעתה, והיינו שפשעו נמחלים...

להביט על חברו כמו שחברו מביט על
עצמו הרי הכל אוהביו.

נמצא שבשינוי קל יוכל האדם להגיע
למדרגה שבה מוחלין לו על כל
פשעיו ממש.

סוד הדבר הוא עמוק מאוד, ורק בקצהו
ניגע כאן. הענין הוא שעיקר
החסא הוא הפירוד, כמו שכתוב:

תשובה מתבקשת...

שורש השבירה נבע מאי היכולת
להכיל את הזולת. ומהמדרגות
האחרונות של השבירה התהוו כחות
הטומאה.²³

וזו גם התשובה לשאלה ששאלנו, האם
יש דרך לאנשים כמו משה (מהסיפור
הראשון) להיטהר?

והתשובה היא, כן!

מעין החכמה

אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות
וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה
בו שנאת חינם. ללמדך ששקולה שנאת חינם
כנגד שלש עבירות - עבודה זרה גילוי עריות
ושפיכות דמים!

על כן זוהי עיקר עבודתנו בעולם הזה,
להתחזק ביותר לאהוב ולכבד כל אדם
ואדם מעם ישראל באשר הוא, ולהביט בעין
טובה על כל יהודי ולא לחפש את החסרונות
שלו, ולשמוח בשמחתו והצלחתו של כל אדם
מישראל, ועל ידי זה נזכה לגאולה האמיתית
והשלימה במהרה בימינו, אמן.

23. מובן ופשוט שבנין עולם התהווה היה
בכוונה תחילה, שכך היה רצונו
של הקב"ה שיהיה עולם כזה שהכלים לא
יכלו את האורות הגדולים וישתברו.

22. בשיחה שאמר אבא מארי עט"ר רבינו
יורם מיכאל אברגיל זיע"א
הוא הוסיף עוד פרט חשוב, וכך אמר (אמרי
נועם, משפטים - מאמר ט):

אם חלילה אין לאדם אהבת ישראל וקל בעיניו
לבזות יהודי זה או אחר, כל המצוות שיעשה
אינן שוות מאומה, שהרי בזמן בית המקדש השני
חיו התנאים הקדושים אשר בימיהם נתייסדה כל
התורה שבעל פה, ובוודאי שהם גם היו מודקדקים
במצוות באופן המושלם ביותר, ובכל זאת לא
הועילו כל הזכויות הללו להגין על הבית שלא
יחרב, ולא נשאר ממנו זכר, וכבר עברו מאז קרוב
אלפיים שנה והוא טרם נבנה.

וכך אומרים חז"ל (יומא ט): 'מקדש ראשון
מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו
בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים...

וזו העצה למשה ואנשים כמותו, להתרגל להביט על הזולת באופן שהוא מביט על עצמו. ובכך הם יזכו להגיע להכלת הזולת - וברגע אחד יצאו מכל טומאותיהם!²⁴
ונרחיב יותר...

ונמצא, שכל מציאות הטומאה נוצרה בעקבות אי היכולת להכיל את הזולת.
וממילא כאשר זוכים לתקן את זה, כאשר מסוגלים להכיל כל יהודי ויהודי, אזי מנתקים את הטומאה ממקור חיותה, ומבטלים את מציאותה.

מעין החכמה

ומוטש) לקחת אותו לנוח במלון. במלון זה היה קיים גם אגף של בית אבות והקשישים המתגוררים שם סועדים את סעודות השבת בחדר האוכל הכללי של המלון.

ניגש הרב קובלסקי אל רב המלון, ואמר לו: אני מקנא בעולם הבא שאתה יכול לקנות, וחדר מפני מה שתקבל בפועל! יש בתפקידך סיכוי לדבש רב - אך העוקץ רעומר!...

נחרד הרב לשמע הדברים הנוקבים: כלום יש פקפוק בכשרות המוצרים, בטיב ההשגחה?

לא ולא - השיבו. אבל כולנו יודעים כמה משקל נתנה תורה לאנחה של אלמנה, ואיזו חשיבות הקנתה לחיוכה... אבל מי מאתנו נתקל באלמנה, ואין תובעים מעמנו ללכת לחפשה...

ברם, כאן זימנו לכם עשרות קשישות, רבות מהן אלמנות, לפונדק אחד. בשיחה אחת יכולים אתם להעיר את חייהם בחיוד, במילת ניחומים. מה דינו של סוחר אתרוגים שחנותו מלאה בהם, ואינו נוטל אתרוג בחג?...

שמע הרב והחליט: קורא האגרת הוא יהיה השליח... כינס את כל האלמנות המסתופפות בבית האבות, ואמר להן, שהגיע רב גדול מבני ברק, והוא ניאות להרצות לפניכן.

הטעם לכך, כי תכלית הכוונה היא שיהיה עולם הזה הגשמי שבו אין שום גילוי אלקות ואור הקדושה מתעלם ומסתתר בו בתכלית ובני ישראל על יד עבודתם יגלו את אור הקדושה שבו.

כדי להשיג מטרה זו היה צורך ב'שבירה' שרק על ידי זה יש 'נפילה' ודילוג גדול, מעולם שכולו קדושה לעולם הקליפות.

זהו מה שמבואר בתורת הסוד שימשבירת כלים' זו 'נפלו' וירדו ניצוצות קדושה לעולם הזה הגשמי, ונתפזרו בכל הדברים הגשמיים שבעולם, עד שבריבוי ההשתלשלות נוצרה האפשרות שהאור האלקי יתעלם לגמרי בתכלית ההעלם. **עד שנתהוו קליפות וסטרא אחרא שאין בהם שום גילוי אור אלקי עד שהן נגד ה' ממש לומר 'אני ואפסי עוד'.**

24. בימי הישבעה' על הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי הגיע יהודי קשיש, על סף שנות השמונים, בא במיוחד מירושלים לבני ברק, על אף חולשתו הרבה, למרות טורח הדרך, ואף על פי שלא הכיר את הרב קובלסקי ופגשו רק פעם אחת ויחידה.

ועל אותה פעם בה הוא פגש את רבי שמואל צבי הוא סיפר לבני המשפחה. וכך הוא סיפר:

לפני שלשה שבועות החליטו בני משפחתו של הרב קובלסקי (שהיה כבר בסוף ימיו, חלש

וכלפי מה הדברים אמורים? התורה, תחילתה גמילות חסדים, וסופה גמילות חסדים. ואמרו רבותינו שכאשר רואים ספר, שמתחיל בענין מסויים ומסיים בו, יש להניח שזהו חוט השני העובר בכולו.

אני ניצב ביראת כבוד בפני ציבור מבוגר זה - אמר. כמה הרפתקאות עברו עליכם! איזה נסיון חיים עשיר יש לכם! (עשרות עינים זרחו, עשרות ראשים הנהנו בהסכמה). חיים של התגברות על קשיים, התמודדות בכל המפגעים, חיים של בנין ויצירה, פעלתנות ועשייה (החיובים התרחבו, ההנהגים גברו). באותם ימים התפללתן לאריכות ימים, לשיבה טובה, וברוך ה' שתפילותיכן נענו.

אבל מאידך גיסא, החולשה גוברת, כדרכו של עולם. לימים משתלטת תחושת יאוש, דכודך: מה באפשרותנו לעשות ולפעול - בימים האלו, במקום הזה?

אבל הנה התשובה ניצבת למולנו. יכולים אנו לפעול הרבה יותר מאשר בתקופה קודמת, ובמקום אחר!

הנה התקבצו למקום אחד אנשים כה רבים, זרים ומנוכרים. יש בהם בודדים, יש בהם מדוכאים. באפשרותנו להאיר להם פנים, לשוחח עמם, לדובב אותם - הרי זו גמילות חסד!

חיוך לזולת מזריח אור בחייו, משנה מן הקצה אל הקצה את מצב רוחו, את מבטו על העולם כולו. יכול אדם לקנות את עולמו בחיוך! **יש** כאן אנשים חלשים. אפשר לעזור להם, לסייע, להושיט יד. להקל עליהם - הרי זו גמילות חסד! והתורה, תחילתה וסופה גמילות חסדים!

יש אנשים שכמהים לאוזן שומעת, ללב שומע. למישהו שיאזין להם. לזכרונותיהם, לחששותיהם, ללהגם. מי שמקדיש להם שעה - קנה עולם!

פתח הרב קובלסקי בדבריו, והרב עמד לצידו לשמוע מה יאמר וללמוד מה יש לומר. אותו קשיש, שבא לנחם, האזין אף הוא לדברים.

לא פתח הרב קובלסקי בדברי תורה, אף לא בפרשת השבוע. פתח בסיפור. סיפור ששמעו מרבו הגה"ק רבי אליעזר מנחם שך:

רעייתו של הגאון מווילנא זצ"ל היתה גבאית צדקה, והסתובבה עם חברתה לאסוף כספים לנצרכים. הסכימו ביניהן בתקיעת כף, שמי מהן שתסתלק ראשונה מהעולם, תבוא אל רעותה בחלום לספר מה נעשה בדינה.

אותה חברה הלכה ראשונה לעולמה. באה בחלום לרעייתו של הגאון ואמרה לה: אין לי רשות לגלות לך מה נעשה בשמים, שכן עומק הדין שלעתיד לבוא מכוסה מעיני הבריות עד למשפטן, אבל הואיל והבטחתי בתקיעת כף לבוא ולספר, הרשוני מן השמים לגלות לך דבר אחד:

הזוכרת את שהלכנו יחדיו לאסוף כספים לצרכי צדקה, וביקרנו בבית פלונית ולא מצאנוה בביתה? לאחר מכן, כשהלכנו שתינו ברחוב, ראינוה מצידו השני של הרחוב. הורית לעברה באצבעך, ואמרת שהנה היא, באה מולנו. עברנו לעבר השני והתרמנו אותה לצרכי המצוה. הזוכרת את?

ובכן, דעי לך, שהכסף שגבינו ממנה, רשום על שם שתינו. שהרי עסקנו באותה מצוה בשוה, אבל נוסף לכך, רשומה בחלקך ולזכותך אותה הרמת יד והוראת אצבע, שבה הפנית את תשומת לבי לאותה אשה! השכר על הרמת היד רשום לזכותך בלבד - דבר לא אבד!

רואים אנו מכאן - המשיך הרב קובלסקי ואמר - מה גדול השכר בעבור הרמת יד, הוראה באצבע, גם כאשר הוא פרט זעיר ושולי בכללות המעשה.

פרשת ואתחנן - החכמה תחיה בעליה

החכמה תחיה בעליה...

להחליט, 'מעצתה אני אהיה חכם!' - הרי זה לא בידינו?

והאמת, באופן כללי זו שאלה נכונה, אך היא לא קשורה לענין שאנו מדברים עליו.

החכמה שאנו מדברים עליה היא חכמה מסוג אחר.

החכמה הגורמת לאדם חיים טובים, היא הכח 'לצאת' מתוך עצמו ולהביט על עצמו מבחוץ.

וכמובן, נרחיב:

ראובן הוא מנהל עבודה באתר בניה, יום יום הוא נמצא בחברת השמש והאבק. אך הוא שמח בעבודתו כי בביתו יש תריסר ילדים, כן ירבו.

בשיחה שמסר הגה"צ רבי צבי קופשיץ זיע"א אמר כך:

מי מאתנו לא רוצה חיים טובים? מי מאתנו לא רוצה להרגיש אהוב בעיני הבריות? אך האם ניתן לזכות לכך? האם ישנה דרך למצוא חן בעיני כל רואינו? **והתשובה** היא, 'כן! ישנה דרך'.

וכך גילה שלמה המלך ואמר: "תְּחִיָּה בְּעֵלְיָהּ" (קהלת ז, יב) - על ידי שאדם יתנהג בחכמה הוא יזכה לחיים טובים, לחיים כפי פירושים האמיתיים.²⁵

נו, ואתם בטח מתפלאים ושואלים: איזו מן עצה היא זו? וכי החכמה תלויה ביד האדם, וכי אדם יכול

מעין החכמה

שיחה זו הותירה אחריה עשרות נשים מחייכות, שבחייחן הופחה תקוה חדשה, נמסכה מטרה נעלה. משב רוח רענן פיזר את אורית הקדרות והנכאים האופפת מקום זה, והמיר אותה בהתלהבות נפעמת לעזרה ולעידוד.

כשפנה משם, ניגש המאזין הקשיש ללחוץ את ידו ולהודות לו בחום... (אמא עבדא - עמוד 214, בעריכת הגאון רבי שלום מאיר ולך).

25. ולא בפירוש של היפך השלילה, 'חי - הוא לא מות'.

יושבים יחד לשולחן, מושיטים את המלחיה לשכן - הרי זוהי הזזת יד, והיא נרשמת במרום: הזזת יד למעשה של חסד!

קונים בו עולם הבא - וקונים בו עולם הזה. שכן, גמילות חסדים היא מהדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא!

יש טעם לחיים, אם קמים בבוקר כדי לסייע, קמים כדי להזריח אור בחיי הזולת, כדי להקל מעליו, להקל על לבו.

ואם כולם יחייבו, וכולם ירצו להקל - איזה מקום נפלא יהיה זה לחיות בו!

מסילות אל הנפש

פרשת ואתחנן – החכמה תחיה בעליה

אך אם הם היו זוכים לקורטוב חכמה, הכל היה נראה אחרת!

כאשר הבעל רואה שאשתו לא מחייכת אליו, עליו לצאת מעצמו ולהביט על עצמו מנקודת המבט של אשתו...

'אשתי' לא מחייכת, כנראה שעבר עליה יום קשה, ואם כך **היא מצפה ממני** שאני אחייך אליה ואומר לה מילה טובה.

וכמו כן אם האשה היתה יוצאת מעצמה ומביטה על עצמה מנקודת המבט של הבעל, היא היתה מבינה, 'בטח עבר עליו יום קשה **והוא מצפה ממני** לחיוך ומילה טובה'.

ואז, אחד מחייך לשני ואומר מילה טובה, והחיים נהפכים לגן עדן! – הוי אומר: 'הַחֲכָמָה תִּחְיֶה בְּעֶלְיָהּ!'

וכך מצאנו לרמב"ם (הלכות איסורי ביאה פכ"א הל"ב) שקישר את השלום לחכמה, וז"ל: 'וכן ישיא בתו לתלמיד חכם **שאינו דבר מגונה ולא מריבה בביתו של תלמיד חכם**'...²⁶

יום אחד, השמש החליטה 'להשתולל', החום באתר הבניה היה בלתי נסבל, הפועלים איבדו את הסבלנות... בקיצור: רעש וצעקות, יום קשה מנשוא...

סוף סוף היום נגמר, ראובן עלה לרכב ונסע לכיוון ביתו, מצפה בקוצר רוח לחיוך של אשתו וארוחת ערב חמה ומהבילה...

כנראה שזה היה יום מיוחד, כי באותו יום ממש התריסר ילדים השתוללו בבית, הורסים, שוברים ומלכלכים כל חלקה פנויה...

האשה חשה קוצר אוגים... וספרה את השעות עד שבעלה יגיע... והם נפגשו...

הדלת נפתחה, ראובן עומד חמוץ פנים ומחכה לחיוך... ומעבר לדלת עומדת האשה ודמעתה על לחייה ומצפה למילה טובה...

ושניהם התאכזבו! ובמעמקי הלבבות הובערה אש של כעס ושנאה... ואת מה שאירע אחר כך נשאיר לדמיונכם הפורה...

זה מקרה קלאסי של שני טיפשים!

מעין החכמה

לבעיות בשלום בית היא חוסר היכולת להכיל אחד את השני.

והרוצה באמת לזכות ולהכיל את בן זוגו עליו להשתלם בשני דברים. א. להכיר את ההבדל הנפשי הקיים בין איש

26. ומכיון שסיימנו את השיחה בענין של שלום בית, נוסיף עוד גרגיר:

ה' זיכה אותנו להכיר ולפגוש, להקשיב ולהתחבר עם אלפי אנשים ברחבי הארץ, והתברר לנו בסייעתא דשמיא שעיקר הסיבה

ומכיון שבטבעם הם שונים יש ללמוד איך להכיל את אישיותו של בן הזוג. והדבר הראשון הנצרך הוא הידיעה הבסיסית: **כל אדם חפץ ומשתוקק שיקבלו את אישיותו, יכבדוהו, ויתחשבו ברגשותיו כמו שהוא!**

וכאשר זוכים לצאת מאפרוריות הגאווה... ולזכות להתאחד עם בן הזוג אזי זוכים להרגיש את לבו של בן הזוג. וכמו שאמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א, בלשון הוכחה: כי אבן הבחון של האדם לדעת אם הגיע לרמה של שלימות בזוגיות היא **הבהירות בהרגשת הלב אחד את השני**. ולא פעם ופעמיים היה מספר לנו במתיקות לשונו על הצדיק אוהב ישראל רבי אריה לוי זיע"א, שפעם הגיע עם אשתו לרופא ואמר לרופא: כואבת לנו הרגל והרופא שאל: הרגלים? השיבו: לא, הרגל של אשתי כואבת לנו, כי חש ומרגיש אני את כאביה.

תקופה מסויימת זכיתי ללמוד חברותא עם תלמיד חכם, למדנו בהתמדה ובשקידה, והיינו משתדלים לא לענות לטלפונים בשעת הלימוד, גם אשתו שהעריכה את הלימוד של בעלה לא היתה מתקשרת באמצע הלימוד.

באחד הימים אמר לי: מחילה, אני צריך להתקשר לאשתי. התקשר ושאל אותה: כואבת לך הברך של רגל שמאל והיא ענתה לו: אכן מאוד, דיבר אתה... והשיחה הסתיימה.

פנה אלי ואמר לי: הרגשתי כאב בברך ולא ידעתי אם הבעיה בברך שלי או של אשתי, והתברר לי שהבעיה בברך של אשתי...

וכל זוג החפץ במדרגה זו ידע שאין זו מתנת שמים ולא כשרון מולד, אלא עבודה והשקעה מתנמדת בזוגיות, הדעה המשותפת, ההבנה בצרכי נפשו של השני, ההכרה בשליחות ובתפקידים שהוטלו על האיש, וכן על האשה, ההקרבה למען השני, והמחשבה

לאשה. ב. להשקיע מחשבה ולהוליד רצון לספק לבן הזוג את צרכיו הנפשיים.

והנה בספרנו חלב הארץ הארכנו בזה בסייעתא דשמיא והנה מעט גרגירים ממה שכתבנו שם (חלק ז, פרק יג - ענף א סעיף ד. ובמיטב הארץ אותיות זט-ז):

ה' יתברך ברא את האדם זכר ונקבה, כלשון הכתוב: "זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה, ב), וכשבראם ה' יתברך בראם בצורה מיוחדת ובתכונות מיוחדות השונות בתכלית זה מזו, ולכל אחד מהם יעד ה' יתברך תפקיד משלו, אמנם מטרת שניהם אחת והיא להשלים אחד את השני, הזכר ישלים את הנקבה על ידי מילוי תפקידו, והנקבה תשלים את הזכר על ידי מילוי תפקידה, ולפיכך יגיד הקדוש ברוך הוא לכל איש את האשה הראויה לו, כפי שורש נשמתו וכפי תכונת מדותיו, וזאת עוד קודם יצירתו בבטן אמו, וכאומרם בגמרא הקדושה (סוטה ב): אמר רב יהודה אמר רב, ארבעים יום קודם יצירת הוולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני וכו'.

וכתב הגאון הרב אליהו כי טוב בספרו הבהיר איש וביתו (פרק שמיני עמוד צד), וזה לשונו: האיש והאשה שני מלכים המשמשים בשני כתרים, ומלכותם בשני עולמות משלהם. שני מינים בתוך המין האנושי. שני תפקידים לשניהם ושני סוגי זכויות. שתי מעלות נפרדות ונכבדות. ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא. האיש פשטו של העולם, האשה סודו. האיש כובש והאשה נותנת לו כח לעשות חיל, האיש משול לגזע האילן, והאשה משולה למעיין לא אכזב שמתחתיו, הנותן חיים לאילן. האיש מפעלו רחב, נראה כחובק זרועות עולם ומעשה ידיו גלויים לכל, וזהו יתרונו על האשה. והאשה מפעלה קיים ורושמה לעד, וזהו יתרונה על האיש... עיי"ש.

מסילות אל הנפש

פרשת ואתחנן - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מתוך העיגול ולהכניס למרכז את הקב"ה. ואדם כזה, **שהקב"ה נמצא במרכז העיגול שלו**, הוא נקרא 'עניו'. ואצלו כל מחשבותיו דאגותיו והתעניינותיו - כיצד אפשר לגדל ולרומם את שמו של ה'. וכיצד הוא יכול לעזור ולהועיל לבריותיו.

ג. אדם שהוא עניו וזכה לבטל את ישותו ומחזיק את עצמו לְאֵין, אזי הקב"ה פותח לפניו את שערי החכמה העליונה, דהיינו שהחכמה הינה כח המתגלה דוקא למי שהוא בבחינת 'מה', כלומר, בעל הכנעה ושפלות.

וכשיש באדם את בחינת ה'מה' הנזכרת, דהיינו ענוה ושפלות, **אורו של הקב"ה שורה עליו. אך מי שמחזיק את עצמו**

א. עיקר נקודת ההבדל בין היהודי לגוי היא במדת הענוה. אצל אומות העולם אין ענוה אמיתית ולכן אין השכינה שורה עליהם. **אך לעומת זאת אצל כל יהודי הענוה זה טבע הטבע בלב כל אחד ואחד**, לכן כל יהודי יכול לזכות להשראת שכינה מה שאין כן אצל גוי.

ב. וכהגדרה: אצל גוי מרכז החיים שלו, המחשבות, הדאגות וההתעניינות - **זה הוא עצמו**, כיצד להגדיל את שמו, לקבל כבוד, לכנוס נכסים... **וכל מה שקורה סביבו זה רק לשרת אותו - הוא נמצא במרכז העיגול, וכולם סובבים סביבו רק כדי לשרת אותו!**

ואילו אצל יהודי כאשר הוא עובד על עצמו (בקלות יחסית) הוא מצליח להוציא את עצמו

מעין החכמה

נקי. זוהי השקעה לטווח ארוך, זהו גורם מניע עצום להצלחת הילדים בדור ההמשך.

הורים שכל הקשר ביניהם הוא רק בשינה ו... לא יפלא אם יום מן הימים יעלה הבית על שרטון ח"ו, כי זהו בית שמיסודו קם עקום, גדל עקום, עד שנעקר מהשרש, ואת התוצאות אין לשער ח"ו.

אולם כאשר הורים מבינים שכמו שאדם הבונה עסק משקיע את כל כולו בתוך העסק, כך אדם שנושא אשה, צריך ואף חייב להשקיע את כל כולו בבנין הבית, בהצבת יסודות של תורה וקדושה, בהעמדת קרן היהדות, וכל עניינים של עבודת ה' על תילם, בנין המוחין המשותפים ותובנות ישרות בהשקפת חיים בריאה, וחינוך ילדים טהור וקדוש על תכלית טהרת הקודש.

הפעילה סביבו, יוצרים אחידות ולכידות בין שתי הנשמות עד היותם מציאות אחת ממש.

חרוטים בקרבי זכרונות ילדות עמוק בלב פנימה כיצד מרן אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א, על אף העומס העצום שפקד אותו מדי יום, הן בלימוד ועסק התורה הקדושה לעמוד בכל הסדרים הנשגבים שהציב לעצמו והן בעיסוקו בהחזקת מוסדות התורה והחסד שפעל והקים והן בעיסוקו בצרכי עמך המרובים מאוד, פינה זמן קבוע לשבת בחברותא עם אמי תיבדל לחיים טובים וארוכים, כל יום בסדר לימוד, וכך הצליחו ללמוד הרבה עניינים יחד. ואף אותנו הדרוך כן, ולא ויתר להשקיע בלימוד המשותף, זהו זמן של טעם, זמן של איכות

מסילות אל הנפש

פרשת ואתחנן - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

1. ענייני זכירה ושכחה התלויים באכילה ושתיה. 2. ענייני זכירה ושכחה התלויים בהסתכלות ובמלבושים. 3. ענייני זכירה ושכחה התלויים ברחיצה ובהליכה. 4. ענייני זכירה ושכחה התלויים בהנהגת האדם ובמדותיו.

ז. אדם שזוכה לענוה אמיתית, יש בכחו להכיל את כולם וממילא לנתק את הטומאה ממקור חיותה, ולבטל את מציאותה. ואז הוא זוכה למחילת עוונות.

וגם מי שעדיין לא זכה לענוה ישנה דרך קלה ופשוטה, להתרגל להביט על הזולת באופן שהוא מביט על עצמו. ובכך הוא יזכה להגיע להכלת הזולת - וברגע אחד הוא יצא מכל טומאתו! כי כאשר האדם מתרגל להביט על חברו באופן שהוא מביט על עצמו. כל הכעס, כל השנאה, המריבות והקטטות יעלמו כלא היו.

למהו ומרגיש מושלם וחכם וצדיק וכו' מיד הקב"ה מסלק את שכינתו מעליו.

ד. והבדל נוסף הוא במעשה. הרגשת הישות היא המשפיעה על מעשי האדם. כאשר הרגש לא מתוקן יש בכחו להעלים ולהסתיר מהשכל את חשיבות מעשה המצוה, עד כדי כך שהשכל 'ישכח' מהאדם את ענין המצוה ומהותה. ועל יהודי כזה ודאי שאפשר לומר שהוא כעין 'גוי' לענין מעשה המצוות בלבד, מפני שהוא רחוק מהחכמה האלקית.

ה. כאשר הרגש של האדם הוא מתוקן ממילא הוא זוכר את כל ענייני הקדושה, ואילו כאשר הרגשות לא מתוקנים האדם שוכח די מהר את ענייני הקדושה.

ו. ובדרך אגב שדיברנו על ענין השכחה נביא סיבות נוספות סגוליות שבעזרתן יועיל לאדם לזכרון ולשכחה והן מחולקות לד' חלקים:

הזדמנות נדירה!

אנחנו עומדים לקראת
הדפסת ספרים חדשים
מבית המדרש המאיר לארץ

הקדישו כעת את הספרים
לברכה, הצלחה או לע"נ יקיריכם

ניתן לבחור סוג הקדשה:
שורה / רבע עמוד / חצי עמוד / עמוד
לפרטים: 08-37-40-200

www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

"וידבר אלי" זה השלח אשר לפני ה'

זמרון
משולח
של אבינו
חזר למדף
בעיצוב חדש!

מרכז הפצה המאיר לארץ

הקציר 666, נתיבות | 08-37-40-200
המגינים 6, קרית אתא | 055-938-2101
www.hameir-laarets.org.il

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00*
בית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00*
בית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

ואתחנן - נחמו ט"ז אב התשפ"ב

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
20:46	19:56	19:06	באר שבע
20:47	19:57	19:08	תל אביב
20:48	19:57	19:08	חיפה
20:45	19:55	19:05	אילת
20:51	20:00	19:11	ירושלים
		18:51	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

כל עור שהם הילדים שלנו, את הנשמה אנחנו חייבים להם, אנחנו צריכים להיות עבדים של הילדים שלנו, כרי שהם ישארו בני תורה, ויולידו נכדים צדיקים וינינים צדיקים. כי אם לא נעזור להם להתמודד עם החובות שלהם, הם יתחילו לחפש כל מיני עבודות אפילות, ולכסוף הם יתדרדרו בריאת שמים, והבנים שלהם יילכו בעקבותיהם, ובסופו של דבר כל המשפחה תטוש את דרך התורה.

לכן על האדם לדאוג לעתיד שלו - וראה בנים לבניך שלום על ישראל" (תהלים קכ"ח), כשאתה רואה את העתיד של הילדים שלך, יהיה לך שלום בחיים.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופיבוקס במס' 054-26-380-26**